

DE
21
FEBRIVM
INTERMITTIVM

SYMPTOMATIBVS QVIBVSDAM ACVTIS

PRÆSIDE
VIRO EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

DOMINO
D. ADAMO NIETZKI

PRAECEPTORE SVO

AETERNVM COLENDO

DIE XXV. IVLII MDCCCLXIII.

IN ALMA FRIDERICIANA

H. L. Q. C.

PVBLICE DISSERET

AVCTOR

IOANNES HENRICVS SEYLER

HEILBRONNA SVEVVS,

HALAE AD SALAM

AERE BEYERIANO.

IN THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

OF THE MOUNTAIN

DE

FEBRIVM
INTERMITTENTIVM

SYMPTOMATIBVS QVIBVSDAM ACVTIS.

§. I.

Instituri ratio.

Operae pretium me facturum esse credidi, si pauca de iis, quae in febribus intermittentibus interdum accidere solent, atque ad maxime memorabilia referri merentur, verba facerem. Quamvis enim plurimi sint, qui illud febrivm genus satis leue ac benignum, quin admodum salutare praedicent: eosdem tamen saepius dissentientem hac in re habere experientiam, animaduertimus. Saepissime enim contingere solet, vt istae febres de suo, quem alias percurrere solent, tramite periculosius in aliam deflectant viam. Sic grauiori quadam admissa exaestuatione saepe hecticae inde suboriuntur febres, saepius in spurium et compositum abeunt typum, saepissime tandem in acutam terminantur periodum. Quum autem quam maxime egregia de hisce iam exarata habeamus scripta, superuacaneum foret, toties iam pertractata hic denuo repetere. Sed nunc magis e re mea erit, in

A 2

hoc

hoc eruditionis medicae specimine, quod impraesentiarum a me publice editur, de symptomatibus quibusdam acutis, quae in febribus intermittibus nonnunquam prodire solent, differere; ad id argumentum annotatione dignissimum ab observationibus ductus, quas praeeunte Excell. Praeside mihi colligere licuit.

§. II.

Quid per febres intermittentes intelligatur.

In generali illa diuisione omnium, quae in Pathologia occurrunt, febrium, singulare genus constituunt eae febres, quae nomine intermittentium insigniri solent; idque ideo, quoniam illarum paroxysmus cessat, antequam plenarie ipsa febris soluatur.

§. III.

Distinctio a reliquis febribus.

Distinguuntur febres intermittentes a reliquis febribus fere sequentibus symptomatibus. Fieri solent earum inuasiones cum oscitatione ac pandiculatione, sensuque frigoris. Conqueruntur tunc aegri de sensu tensionis molesto in hac vel illa abdominis regione, vel in dorso ac lumbis, vel sub scrobiculo cordis. Frigus dein magis magisque inualefcit, adeo, ut tremores, rigores, nec non succussiones membrorum obseruare liceat. Durant haec incommoda per vnam vel alteram horam, quae aestus excipit diuersi gradus, nunc magis siccus ac molestus, nunc acerbus cum sudoribus eum comitantibus.

Torus

Totus paroxysmus plerumque sex comprehenditur horis, nonnunquam tamen et longior, et succisior esse solet. Atque id annotatione quadam dignum esse videtur, quod sub primis praecipue febris aggressionibus vomitus et reiectiones per aluum oboriri soleant, idque in febricitantium salutem; siquidem sequentes febris inuasiones prioribus longe leniores esse deprehenduntur. Quod leuamenti genus aegris quoque a sudoris, imprimis vrinae, determinatis excretionibus accidere, fida loquitur obseruatio.

§. IV.

Causae februm intermittentium.

Causa harum februm praecipua latet in fluido seroso visciditate sua peccante, et primas vel secundas vias aggrauante, quae pro diuersitate gradus, ratione pravae indolis suae et locorum, quae in visceribus abdominalibus occupat, singula, quae in hisce febribus conspicua sunt, phaenomena producere potest; sicuti id ex genuinis principiis in Pathologia euolutum tradi solet.

§. V.

Diuisio februm intermittentium.

In tres praecipuas dispescuntur species hae febres, quae dicuntur quotidiana, tertiana, quartana, pro ratione nimirum temporis a febre vacui, sic denominatae.

§. VI.

Quid intelligendum sit per symptomata acuta febrivm intermittentium.

Quodsi tibi deprehendere liceat, symptomata in aegrotante ex febre quadam intermittente affectare indolem illorum symptomatum, quae febribus acutis magis propria sunt: tunc huius conditionis symptomata acuta erunt, quae febribus intermittentibus interueniunt. Quorum praecipue pertinebunt delirium, sopor.

SCHOL. Atque ita distinctum esse volumus hunc casum ab illo, ubi febris intermittens complicatio adest cum febre quadam acuta, exemplo quodam quotidianae continuae, vel tertianae continuae, vel quartanae continuae.

§ VII.

Conseſarium.

Ex superioribus iam constat, febrivm intermittentium, qua talium, indolem nihil in se continere, vnde concludere liceat, eas acuti aliquid prae se ferre. Si igitur symptomata acuta in illis obseruare liceat, necesse erit, vt tunc causa alia in corpore adfit, vnde illa determinari possint. Cum autem per febrem intermittentem hoc fieri nequeat (per anteced): sequitur, vt vna vel altera causa corpori inhaereat, quae illi similis est, a qua symptomata in febribus acutis proficisci solent.

§. VIII.

§. VIII.

*De causa proxima symptomatum acutorum in febris inter-
mittentibus.*

In omni febre sanguis maxima cum vi propellitur, et necessariae ad caput oboriuntur congestiones (*confr. Dissert. inaug. Excellentiss. Praesidis de febr. compl. §§. XX. et XXIV*). Sed pro differentia gradus, quo congestiones istae versus encephalon fieri solent, diuersi effectus in corpore producuntur, ita, vt, dum cuicumque speciei febris determinatus quasi gradus harum congestionum respondere videtur, inde originem suam ducant sopor, delirium, et alia incommoda (*laudat. Dissert. §. XXII*). Quoniam vero sopor, alienationes mentis ad symptomata acuta febris pertinent (§. v.), atque haec originem suam praecipue debent auctioribus sanguinis ad vasa encephali congestionibus, quam quae in febris intermittibus, per se spectatis, accidere solent (*per anteced.*): hinc necessario sequitur, vt similitudo illarum causarum, a quibus eiusmodi symptomata in febris intermittibus perfici debent (§. anteced.), reditura sit ad causarum in corpore febrim intermittenti obnoxio simul praesentium illas condiciones, de quibus certe constat, non parum inde augeri congestiones in encephalo febrientium.

§. IX.

Causae remotae eorundem symptomatum.

Sed haec causa proxima, a qua symptomata quaedam acuta in febribus intermittibus produci posse, commonstratum est in §. anteced. a variis aliis causis modo internis, modo externis determinari solet. Pertinent huc morbi quidam praegressi, quales sunt haemorrhagiae narium, hemicraniae, cephalalgiae. Huius loci porro erunt plethora, obstructions alui, flatulentia, materia biliosa, cruditates aliae in ventriculo haerentes, quae saepius cardialgiam intensiorem producunt, spasmi vehementiores in partibus inferioribus. Neque tandem hic praetermittenda erunt pathemata animi, regimen nimis calidum, nec non remedia admodum exaestuante, in febris paroxysmo praecipue data. Haec enim omnia, et quae huius conditionis plura alia forent, perquam graues in corporibus febrientibus congestiones versus vasa encephali efficere valent, atque hoc modo, uti in §. anteced. euictum erat, ad symptomata acuta in febre intermittente producenda concurrunt.

SCHOL. Eiusdem quoque indolis causae erunt symptomatum acutorum in febribus intermittibus a nobis obseruatorum. Conueniet adeoque hosce casus nunc enarrare, quibus praefens tractatio suam quasi originem debet.

§. X.

Obferuatio.

Iuuenis succulenti habitus corporis a febre tertiana corripiebatur, quae rite suas feruabat inuafiones. Frigus febrile subfequebatur aestus tanti gradus, vt facies mirum in modum turgida et rubens appareret, deprehensis simul grauibus alienationibus mentis, vna cum pulsa ad magnitudinem increfcente; adeo, vt quisque adstantium febrem fufpicaretur acutam. Sudoribus tandem sub finem paroxyfimi erumpentibus, aeger fenfim fenfimque ad quietem redactus, diem fubfequentem a febre confumfit plane liber. Tertius febris paroxyfimus fecundo adhuc leuior erat. Sequentem tandem die vacuo remedium aegro ad aluum expurgandam datum erat hoc cum effectu, vt, quae die craffino expectanda foret febris, iam redire nesciret, fanitate in integrum reftituta.

§. XI.

Confectarium.

Caufa deliriorum in iuene §. antec. defcripto a fola orta fuit plethora, quae fub aestu febrili commota congefiones ad encephalum adauxit, anfamque dedit alienationibus mentis (§. VIII), fed etiam imminuta erat per fudores. Adhibito tandem remedio laxante factum eft, vt inde non folum plethora magis decrefceret, verum etiam, e primis viis materia febrili fimul remota, febris ipfa profigaretur.

§. XII.

Obferuatio.

Puer, qui crebriores alias experiri solebat haemorrhagias

B

na-

narium, incidebat in tertianam, typum sibi congruum in initio satis exacte obseruantem. Aestus vero maxime vehemens erat, qualis in acutis esse solet, grauibusque stipatus deliriis, quae sub finem paroxyfmi demum cessabant largioris beneficio sudoris. Sequenti die nil plane febrilis animaduertere licuit; ast rediit febris tertio ac quinto die cum deliriis eodem modo, vti antea per prolectos sudores, profligatis. Sequentes febris aggressiones fiebant sine delirio, febrisque ipsius plenaria solutio, eaque salutaris, vsu congruorum remediorum paulo post insequatur.

§. XIII.

Corollarium.

Eandem, quam supra, hic quoque accusandam esse censemus causam, nimirum plethoram febrili motu exagitatam, atque ad loca superiora ob dispositionem ad congestiones ibidem iam obuiam magis tendentem, tantasque in vasis encephali producentem congestiones, quantae deliriis respondere solent (§. VIII), sublatam tandem per sudores largiores.

SCHOL. Illustris b. m. HOFFMANNVS in *Med. rat. Tom. IV. Part. I. Cap. I. Obs. II.* similem adducit casum, vbi itidem ex plethora in subiecto senili, tertiana decumbente orta, fuerunt deliria atque alia symptomata grauissima.

§. XIV.

Observatio.

Alius itidem iuuenis aliquoties iam sustinuerat tertianam, nil plane acuti monstrantem. Accidit autem, vt sub aestu febrili grauis quaedam irae concitandae admitteretur causa. Factum inde est, vt mox de dolore circa praecordia conqueri inciperet aeger, mente simul

simul alienatus, durante paroxyfmo febrili. Subfequente die, tanquam a febre vacuo, aegro suboriebatur diarrhoea tam felici cum successu, vt nouo accedente die febrili febris admodum mitis fuerit, nulloque symptomate acuto stipata, imo paulo post prorsus euanida facta.

§. XV.

Confectarium.

Ex obseruatione §. anteced. sequentia conficere licebit. Iracunda animi commotio ab aegro in febris paroxyfmo admiffa in causam delirii suborti cessit; siquidem ex pathologicis fatis superque constat, quantopere pathemata animi congestionibus versus caput et producendis, et iam aliunde productis mirifice augendis faueant, eoque modo mentis alienationes efficiant (§. VIII.). Quod vero ad felicem, qui deinde mox sequebatur, febris euentum attinet: ille sine dubio diarrhoeae tribuendus erit, per hanc enim excretionem haud parum subtractum fuit de materia febrili.

§. XVI.

Obferuatio.

Puella admodum iuuenis, haemorrhagiis narium saepius obnoxia, ante dimidium fere annum a mucosa corripiebatur angina, a qua tamen per congrua medicamenta mox liberabatur. Contigit vero, vt ante aliquot hebdomades in tertianam incidere fatis regularem, & perquam mite ingruentem, quam mater profligare conatur, propinato spiritu vini cum pipere, et quidem in medio febris feruore. Vix haustum fuerat toxicum, cum effera subsequeretur haemorrhagia narium, grauissimumque delirium; perturbato simul febris ordine. Congrua tandem adhibita morbi curatione, aegra intra octiduum pristinae sanitati reddita erat.

§. XVII.

Confectarium.

Causa horum malorum (§. ant.) satis in aprico posita est. Quid enim in aegra adeo sensili post medicamentum tantopere calefaciens euenire potuit aliud, quam orgasmus humorum vehementissimus? Nonne inde maximae versus caput congestiones, atque ab his proficiētia deliria (§. VIII.)?

SCHOL. Illustris WERLHOFFVS in *Obs. de febr. Sect. I. §. IV. pag. 13.* praedicat, tertianas, etiam legitimas, nisi optime curentur, diuersis periculis, et acutis, et chronicis aegros exponere; adiectis simul verbis GALENI, tertianam facillime aberrare, nisi diaeta sit exactissima.

§. XVIII.

Observatio.

Infans duorum, et quod excurrit, annorum subiiciebatur tertianae suavis incedenti symptomatibus, cui itidem mater auxiliatricem asserre studuit manum, imponendo fronti illius sedum murarium conquassatum. Sed quam incongrua medicina? Infans enim paulo post graui corripiebatur vertigine, sopore, interuenientibus deliriis, vt febris penitus in acutum degenerare visa sit typum. Vsum rationalis methodi medendi intra octiduum, et quod supra erat, integram sanitatem exceperisse, hic quoque deprehendere licuit.

§. XIX.

Confectarium.

Ob vim rubefacientem sedi murarii, quod fronti aegrotantis tenelli applicatum fuerat (§. anteced.), congestiones versus caput magis magisque directae symptomatum acutorum productioni inferuire poterant (§. VIII.).

§. XX.

§. XX.

Scholion generale.

Ex haftenus dictis fatis clare iam apparebit, quantopere symptomatum acutorum orrus in febribus intermittentibus cum ratione et experientia consentiat. Sequitur iam, vt nunc quoque alia eiusdem argumenti momenta proferantur. De eo nimirum dicendum erit, vnde fiat, cur ista symptomata in vno deprehendantur esse acerbiora et longiora, in alio autem leniora et breuiora? E re nostra porro erit de eorundem symptomatum effectibus in corpore possibilibus differere. Conueniet tandem hisce omnibus vsum practicum doctrinae huius subiungere.

§. XXI.

Ratio magnitudinis differentis horum symptomatum.

Si id cognitionis humanae principium cum veritate congruit (congruit vero vel maxime), quando nimirum ab effectuum quantitate ad causarum, a quibus illi producuntur, magnitudinem colligitur: tunc sine dubio erit, quod febrium intermittentium symptomata acuta, quae aegrum grauius et longius affligunt, sui agnoscant causam maiorem, iis, quae leniter incedunt, vel breuioris sunt durationis. Istaе causae vel solitariae sunt in corpore vnus vel alterius aegrotantis, vel illarum plures simul ibidem concurrunt: in casu vtroque ratione suae magnitudinis inter se modo different, modo conuenient. Quaecunque enim causa tanquam vis determinati cuiusdam gradus consideranda est, ita, vt hoc gradu modo maiore, modo minore haec vis mox maiorem, mox minorem edat effectum, licet simili sit qualitatis. Exempli loco. Inter alias causas plethorae originem suam debent symptomata acuta in febribus intermittentibus obuia,

sed fieri potest, ut in vno aegrotante sanguis magis abundet, quam in alio; reliquis conditionibus corporis febrientis inter se plane convenientibus. Tunc procul dubio est, quod ibi maioris acerbitalis et durationis ista symptomata sint, vbi plethorae gradus magis eminent, quam vbi remissior est. Atque hoc modo gradu differre poterunt haec symptomata a solitariis causis proficiscentia. Sicuti vero plerumque fieri solet, ut plures causae vnius morbi in vno corpore conueniant: ita eodem quoque modo se res cum istis symptomatibus habebit. Atque tum symptomata ista et ingrauescent, et longius perdurabunt. Quod ideo necesse erit, quia sub concursu duarum aut plurium causarum vnius morbi vis intensioris gradus in corpore obtinet, adeoque etiam effectus maior. Ita plethora cuiusdam gradus in puero vel sene maioris efficaciae erit ratione symptomatum acutorum in febribus intermittibus producendorum, quam in corpore aetatis consistentis. Nam in casu priori adest maior dispositio ad congestiones versus caput, quae in casu posteriori magis deficit. Nonne vero dispositio ad morbum instar causae morbi concipienda erit? Vel si ad casum modo prolatum adhuc accesserit regimen aegri nimis calidum, nonne tunc plethorae plus adaugebitur efficacitas? Idem etiam de pluribus aliis causis, quae hic concurrere possunt, tenendum erit.

§. XXII.

Effectus horum symptomatum.

Ad effectus vero quod attinet, quae ab istis symptomatibus, nonnunquam in febribus intermittibus obseruatis, oriri possunt in corporibus aegrotantium: illi varii erunt, neque vltimo loco habendi. Nam horum symptomatum conditio ea est, ut sibi habeant
co-

comites validas in encephalo valorum distensiones (§. VIII.). Quod si iam hic cogitaueris, quod vi principiorum pathologicorum euitum redditur, quot, quantaque mala corpori humano accidere possint a congestionum versus caput directa saeuitie: non poteris non inde intelligere, quantum cum vero consentiant, quae nunc iam sequuntur. Huius itaque census erunt insultus apoplectici; varia organorum sensoriorum vitia; conuulsio; lipothymia; haemorrhagiarum nonnunquam efferae; vertigines et cephalalgiae facilis ortus, febre quoque superata; febres continuae, vt phrenitis, aliarumque partium inflammationes, consequenter febrium complicationes. At quae istae, diuersos febris intermittens continuae constituent casus, pro differentia febris continuae ad intermittentem accedentis. Quanta inde pericula vitae aegrotantium imminerunt? Vt de eo hic nihil dicatur, quod exacerbatis istis symptomatibus febrium intermittens, hae reddi soleant atypicae. Noua impedimenta, quo minus febris tam facile, tamque salutariter solui possit!

§. XXIII.

Vsus practicus doctrinae propositae.

Ex quibus tandem concludere licebit, quod omnis opera medentium huiusmodi febribus intermittens eo impendenda sit, vt deprehensa horum symptomatum grauitate, methodus quidem medendi hisce febribus congrua adhibeatur, sed simul etiam eidem subiungantur remedia ad discutiendas a capite congestiones, easque imminente nouo paroxysmo febrili tempestiue praecauendas maxime idonea.

T A N T V M.

R E S P O N D E N T I

S. D.

P R A E S E S.

Selecto inuenim illorum numero nunc iam honorifice accedis, DOCTISSEME SEYLER, qui publica eruditionis suae specimina edituri, propriis viribus vi didicerunt, sibi maximae turpitudini fore ducentes aliorum operis solum inclarescere velle, aut, ut prouerbum fert, alieno vitulo arare. Haec veri de TE confessio, nunc etiam omissa ratione aliarum, quae in TE sunt, virtutum, mihi argumentum praebere posset ad TE laudandum quam amplissime; si id modo epistolae permitteret spatium. Sed dicenda mihi quaedam erunt, ad dissertationem ipsam pertinentia. Tradisti in eadem argumentum summae utilitatis; singulis, quae ibidem a TE traduntur, recte deductis a principiis ad percolendam Medicinam apprime conuenientibus: adeo, ut prolatis in dissertatione theorematibus, plura alia facili ratione erui potuissent, illis adhuc addenda. Quod vero a TE consulto omisum est; quia et breuis in scribendo esse voluisti, et quod scripsisti, rerum pathologicarum gnaris scriptum esse voluisti. Quare iam TIBI ex animo gratulor de hoc eruditionis tuae praetclaro specimine! Feliciter quoque in posterum res tuas age!

Atque ita iam vale, meque amare perge! Dab. in Acad. Frider. XI.

ante Cal. Aug. A. O. R. cIo Io cc LXXIII.

ULB Halle
002 187 574

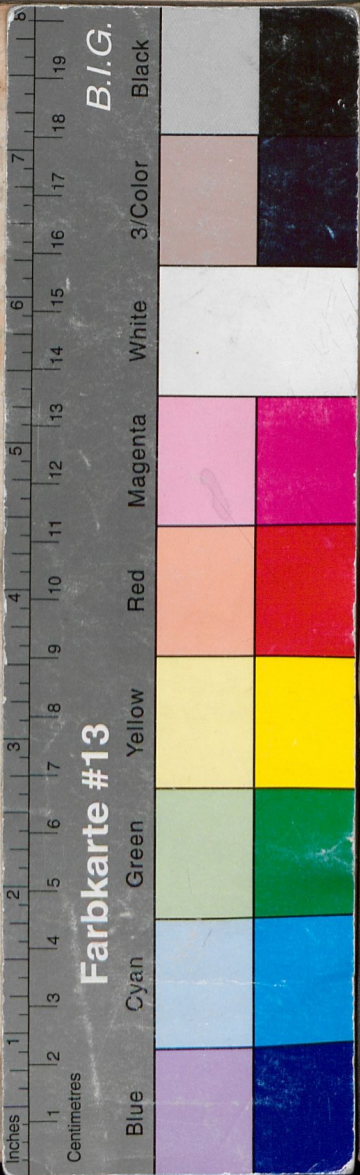
3

sb

DE
**FEBRIVM
INTERMITTIVM**

SYMPTOMATIBVS QVIBVSDAM ACVTIS

PRÆSIDE
VIRO EXCELLENTISSIMO ATQVE EXPERIENTISSIMO

DOMINO
D. ADAMO NIETZKI

PRAECEPTORE SVO
AETERNVM COLENDO

DIE XXV. IVLII MDCCCLXIII.

IN ALMA FRIDERICIANA

H. L. Q. C.
PVBLICE DISSERET

AVCTOR
IOANNES HENRICVS SEYLER

HEILBRONNA SVEVVS,

HALAE AD SALAM
AERE BEYERIANO.

21

1763
6

M

